

PARLAMENTARISMI

Yhteiskuntatieto

© Toni Uusimäki 2017

MITÄ PARLAMENTARISMI ON?

- **Hallitustapa, jossa hallituksen tulee nauttia parlamentin enemmistön luottamusta**
- Eduskunta valvoo hallitusta ja hallintoa laillisuuden ja poliittisen tarkoituksenmukaisuuden kannalta
- Eduskunnalla oikeus tarkastaa ministereiden ja oikeuskanslerin virkatointen lainmukaisuus

1. VÄLIKYSYMYS

- Parlamentaarinen vastuu voidaan todeta erilaisilla eduskunnassa esitettävillä kysymyksillä
- VÄLIKYSYMYS kohdistetaan koko hallitukseen tai sen ministeriin
  - mittaa hallituksen luottamuksen
  - periaatteessa mistä asiasta hyvänsä
  - vähintään 20 allekirjoittajaa
  - hallituksen vastattava 15 päivän kuluessa

Välikysymys (jatkoa)

- Vastauksesta keskustellaan eduskunnan täysistunnossa
- Pääministeri tai se ministeri, jonka toimialaa asia koskee, vastaa suullisesti
- Keskustelu päättyy aina puhemiehen päiväjärjestysehdotukseen:
  - yksinkertainen päiväjärjestys → hallitus selviää
  - perusteltu päiväjärjestys → hallituksen erottava

Välikysymys (jatkoa)

- Hallitus joutunut eroamaan välikysymyskeskustelussa saamansa epäluottamuslauseen takia vain neljä kertaa Suomen itsenäisyyden aikana
- Välikysymyksen merkitys enemmistöhallitusten aikana:
  - oppositio tähtää laajaan julkiseen huomioon kun se tuo omia poliittisia vaihtoehtojaan esille

2. SUULLISET KYSYMYKSET

- Eduskunnassa torstaisin suullinen kyselytunti
  - kansanedustajat tekevät suullisia kysymyksiä hallitukselle ajankohtaisista poliittisista asioista
  - ministerit vastaavat kysymyksiin ilman etukäteisvalmistelua

3. KIRJALLINEN KYSYMYS

- Yksi kansanedustajan tavoista hankkia tietoa valtioneuvoston valmisteilla olevista asioista tai jostakin mielestään tärkeästä asiasta
- Kulkee puhemiehen välityksellä ministerille
- Ministerin annettava joko suullinen tai kirjallinen vastauksesa 21 päivän kuluessa
- Asiasta ei sallita keskustelua

4. MUUT VALVONTAKEINOT

- VALTIONEUVOSTON SELONTEKO
  - asia lähetetään asianmukaiseen valiokuntaan täysistunnossa käydyn keskustelun jälkeen
- TIEDONANTO:
  - keskustelu → valiokunta
→ luottamusäänestys
  - hallitusohjelma

4. MUUT VALVONTAKEINOT

- AJANKOHTAISKESKUSTELU

- koskee sellaista ajankohtaista asiaa, josta edustaja voi tehdä ehdotuksen

- PÄÄMINISTERIN ILMOITUS

- pääministerin tai hänen määräämänsä ministerin mahdollisuus kertoa eduskunnalle jostain valtioneuvostossa samana päivänä tehdystä tärkeästä päätöksestä

5. LAILLISUUSVALVONTA

- Eduskunta valvoo myös valtioneuvoston toiminnan laillisuutta ja nostaa tarvittaessa syytteen yhtä tai useampaa ministeriä vastaan valtakunnanoikeudessa
- Eduskunta voi päättää myös oikeuskanslerin ja presidentin syytteeseen asettamisesta

HALLITUKSEN LUOTTAMUKSEN MITTAAMINEN

LUOTTAMUSKYSYMYS
Hallitus ilmoittaa, että
sen esityksen hyväksyminen
on luottamuskyseminen

VÄLIKYSYMYS
Oppositio tekee
välikysymyksen

TIEDONANTO
Hallitus tuo tärkeäksi katso-
mansa asian tiedonantona
eduskunnan käsittelyyn

EDUSKUNTA
ÄÄNESTÄÄ

hallitusta
vastaan

hallituksen
puolesta

Hallitus pyytää eroa
Presidentti myöntää
eron
Uutta hallitusta
aletaan koota

Hallitus jatkaa